

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی ، گروه تاریخ

**پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
گرایش : تاریخ ایران دوره ی اسلامی**

عنوان :

روابط سیاسی ایران با دو دولت روسیه و انگلستان در زمان محمد شاه قاجار

استاد راهنما :

دکتر نعمت احمدی نسب

استاد مشاور:

دکتر محمد رضا قنادی

پژوهشگر :

مرضیه ترکمان پری

زمستان ۹۱

تقدیم به :

همسرم حمید به پاس همراهیش

تشکر و قدردانی:

برای اولاد ارادو اس است شدم، به نامش از کرم و دیلاتس آراس با هم و به توفیق راه پویدم

او که مرا به قدم زدن در سرزمین سرسبز علم رهنمون شد.
سرزمینی که آبی آسمانش بی انتهاست و باغبانانش بزرگوارانند که دستانشان سرشار از شکوفه های شعور است و دریای نگاهشان بی کرانه است .
سپاس و تشکر از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر نعمت احمدی نسب آنانکه فاتحان قله های علمند و سیمرغان قاب مناعت .
امید که در این بوستان و در کنار چشمه سار علم شان وقتی به نیلوفر شعرشان می نگرند، از ساقه های معرفت بالا رود.

نهاد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

- اینجانب دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته
به شماره دانشجویی در رشته که در تاریخ
از پایان نامه خود تحت عنوان :
- با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم :
- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه های موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام .
 - ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح ، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است .
 - ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم ، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم .
 - ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود ، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت .

نام و نام خانوادگی :

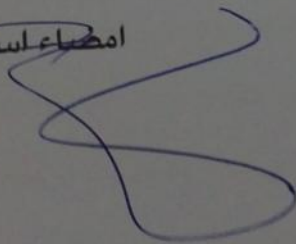
تاریخ و امضاء :

بسمه تعالی

در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۳۰

دانشجوی کارشناسی ارشد مرضیه ترکمان پری از پایان نامه خود
دفاع نموده و با شماره ۱۷/۵ بحروف هجده و سه
مورد تصویب قرار گرفت. و با درجه

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول : کلیات	
۵	۱-۱ پرسش های تحقیق
۵	۲-۱ فرضیه های تحقیق
۶	۳-۱ هدف تحقیق
۷	۴-۱ چارچوب تحقیق
۷	۵-۱ روش تحقیق
۸	۶-۱ نقد و بررسی منابع
فصل دوم : تحول سیاسی ایران از آغاز تا مرگ محمد شاه	
۱۱	۱-۲ بخش اول : تشکیل سلسله قاجار
۲۰	۲-۲ بخش دوم : ایران در عصر فتحعلی شاه
۲۴	۳-۲ بخش سوم : تحول داخلی در عصر محمد شاه
فصل سوم : روابط خارجی ایران در دوره ی قاجار از آغاز محمد خان تا فتحعلی شاه	
۳۵	۱-۳ بخش اول : رابطه آغا محمد خان با روسیه
۳۸	۲-۳ بخش دوم : رابطه فتحعلی شاه با روس و انگلیس
فصل چهارم : محمد شاه و روسیه و انگلستان	
۵۹	۱-۴ بخش اول : رابطه سیاسی محمد شاه با روسیه
۶۷	۲-۴ بخش دوم : رابطه سیاسی محمد شاه با انگلیس
فصل پنجم : نتیجه گیری	
۸۹	نتیجه گیری
۹۰	منابع و ماخذ
	چکیده انگلیسی

چکیده

حضور دولتهای استعماری روس و انگلیس در صحنه سیاسی ایران (سده نوزدهم / سیزدهم قمری) یکی از مهم ترین وقایع تاریخی به حساب می آید.

دولت قاجاری که به تازگی از جنگ های خانمان سوز با روسها طی معاهدات گلستان و ترکمان چای خلاصی یافته بود، هزینه ی سنگینی را پرداخته و بسیاری از شهرهای شمال غرب کشور را از دست داد و در تب و تاب چنین معاهداتی به سر میبرد، حضور و نفوذ انگلیس در این برهه ی تاریخی نه تنها مشکلی را حل نکرد، بلکه اوضاع را دو چندان آشفته کرد. اگر چه صدارت قایم مقام فراهانی، سیاست تعدیل و تجلیل برای ایران به همراه داشت ولی وزیر کشی وعدم شناخت شاهان قاجار و عوامل وابسته به غرب آنها، زمینه شکوفایی ورشد سیاست منطقی و صحیح را از دولتمردان گرفت و معاهداتی بر کشور تحمیل کرد که شایسته آن نبودیم. گذشته از آن مسئله هرات که در عصر ناصری با معاهده پاریس به نفع انگلیس تمام شد از دوره محمد شاه قاجار شروع شد و گوشه ای دیگر از کشور جدا شد. در چنین شرایطی فشار دولت های روس و انگلیس بیشتر شده و سیاستمداران نه چندان عاقل قاجار حیرت را بر غیرت ملی ترجیح دادند.

واژگان کلیدی: محمد شاه قاجار. قائم مقام فراهانی. روس. انگلیس. هرات. ارزنه الروم.

مقدمه

تاریخ عصر قاجار بدلیل قرار گرفتن در مرحله ای حساس از تاریخ ایران، دوره تغییرات سیاسی و قرار گرفتن میان رقابت های سیاسی کشورهای بزرگ زمان مانند روسیه و انگلیس، تغییرات مرزی در عصر قاجار و از دست دادن نواحی مختلف ایران در مرزهای شرقی و غربی و شمال غرب ایران همواره مورد توجه محققان و پژوهشگران تاریخی بوده است.

پس از مرگ کریم خان و دوران بحرانی حکومت جانشینان وی، آغا محمد خان موسس سلسله قاجار در صحنه سیاسی ایران ظاهر شد. دوره کوتاه قدرت وی صرف ایجاد آرامش و تثبیت قدرت واحدی در داخل مرزهای ایران و مناطق سرحدی گردید. فتحعلی شاه جانشین وی در رهبری نظامی کشور قدرت کمتری داشت.

برخوردهای سیاسی و تماس های بازرگانی عصر وی به رویدادهای متعددی انجامید که سرانجام با وضوح بیشتری دولتهای روسیه، فرانسه و انگلستان را وارد صحنه سیاسی ایران کرد. در عصر حکومت محمد شاه روابط میان ایران و انگلیس بر سر هرات و رنجشی که ایران از انگلیسی ها در جریان دو دوره جنگهای ایران و روس داشت سرد تر از قبل شده بود و محمد شاه قاجار بیشتر به روسها متمایل شد.

قائم مقام صدر اعظم محمد شاه سعی کرد سیاست دیگری در ایران دنبال شود که نه نفوذ روس به ایران سایه افکند و نه انگلستان، ولی دشمنان و بد خواهان وی را تاب نیاورده و فرمان قتلش را از محمد شاه گرفتند.

تحقیق در مورد عصر قاجار که از خصوصیات سیاسی و اقتصادی خاصی برخوردار است توجه به مناسبات این کشور و دول خارجی خصوصا روس و انگلیس را دو چندان می کند.

در پژوهش حاضر کوشش شده تا جایی که منابع و ماخذ در دسترس بوده به ریشه و تاریخ و دلیل آغاز و ادامه مناسبات میان ایران و دول روس و انگلیس پرداخته شود. این روابط از زمان آغا محمد خان مورد بررسی قرار گرفته در دوره فتحعلی شاه دنبال شده و در زمان محمد شاه بررسی

این روابط به اتمام می رسد در دوره محمد شاه سعی شده بیشتر به موضوع هرات که مهمترین مسله خارجی کشور در آن دوره بوده پرداخته شود و چگونگی جدا شدن این سرزمین از ملک ایران مورد بررسی قرار گیرد .

فصل اول

کلیات

روزگاری که دودمان قاجاریه شکل گرفت چشم و هم چشمی دولت های استعماری انگلیس، روسیه تزاری و فرانسه بر سر کشورهای خاوری و اسلامی رو به اوج میگذاشت و ایران به حکم ویژگی های سیاسی و اقتصادی و جغرافیاییش در جرگه ی سرزمین های بسیار با اهمیت قرار گرفت و خواه نا خواه به پهنه ی سیاست جهانی گام گذاشت و عملاً بازیچه ی نقشه ها، تاکتیک ها و استراتژی های و معامله های گسترش خواهانه ی عوامل جهانی استعمار گردید.

ایران از نظر استراتژیکی و جغرافیایی مهم بود، زیرا در همسایگی افغانان و عثمانی ها و میان هند انگلیس و دیگر کشور های فزون خواه که چشم طمع به هند دوخته بودند و می خواستند آن را از چنگ رقیب انگلیسی خویش در بیاورند قرار داشت. از نظر سیاسی و اقتصادی اهمیت داشت زیرا ایران در هر دو زمینه ناتوان و واپس مانده بود و خود بخود ناچار بود آماج برنامه های استعماری و استثمار تمردن غرب گردد. یورش های پی در پی بیگانگان بر ایران و جنگهای گوناگون درون مرزی و بارها گسترش بیماری های واگیر دار مانند وبا و طاعون ایران را در زمینه اقتصادی و نیروی انسانی بسیار ناتوان ساخته بود. در دهه های پایانی سده ۱۳ق/۱۸ م، فشارهای سیاسی و اقتصادی زاینده استعمار غرب نیز بر دشواری های درون مرزی ایران افزود. عدم آشنایی سیاستگران ایرانی عصر قاجار زمینه سیاست بازی را طوری فراهم ساخت که در نهایت نه از تاک نشان ماند و نه از تاک نشان. نا امنی مالی در همه جا سایه افکند و ارتش نیز روز به روز ناتوان تر تا زمینه دخالت قدرتهای بزرگ اروپایی در پهنه سیاست ایران آشکار تر گشت.

پرسش های تحقیق

برخی ویژگیهای عصر قاجار در حوزه روابط دیپلماتیک ایران روس و انگلیس سوال هایی را در ذهن ساخته و پرداخته می کند از جمله :

۱. چرا دولت قاجار توان انسجام و اتحاد ملی را نداشت تا بتواند در مواقع ضروری از مرزهای خود دفاع کند .

۲. آیا سیاستمداران ایرانی عصر قاجار در قبال پیشرفتهای نظامی غرب حیرت زده بودند ؟

۳. اتحاد استراتژیکی روس و انگلیس در آن برهه تاریخی به ضرورت تاریخی بود ؟

۴. اگر از اتحاد و اتفاق با عثمانی صحبت کنیم می توان صفحه تاریخ روابط خارجی ایران را طوری دیگر رقم زده بدانیم .

فرضیه های تحقیق :

۱. تشکیل دولت قاجاریه را می توان ضرورت تاریخ دانست . دوره ای که طبق قوانین تاریخ سیاسی پس از سرکوب بازماندگان زندیه قبایلی در ایران روی کار آمدند که نیازی به اتحاد ملی و اتفاق و انسجام نمی دیدند چون شیوه قدرت و مبانی مشروعیت آنها مثل دولتها و حکومتهای قبلی بر اساس ایلی و طایفه ای بود و بالطبع بیشتر دنبال منافع قبیله ای بودند
فروش ایالات و ولایات و فامیلی بودن مصادر حکومتی نشان از همین تفکر بود لذا بیشتر هم و غم پادشاهان قاجار حفظ منافع شخصی بود تا منافع ملی .

۲. دولتمردان قاجار به استثنای شماری اندک بیشتر حیرت زده بودند تا عبرت زده ، به همین خاطر نه تنها دولتهای اروپایی را از همه جنبه ها نمی شناختند بلکه در قبال آنها مبهوت و حیرت زده بودند .

در چنین هنگامه ای، شناخت شیوه های استعماری کار ایل و تبار قاجار نبود. اگر بودند وزرایی چون قائم مقام، امیر کبیر و میرزا حسن خان سپهسالار و ... آنان نیز به تیغ تیز خشونت و حسادت گرفتار شدند.

۳. حوزه سود گرایی و دلبستگی های استعمار گران به خلیج فارس و بحر خزر از یک طرف و مجادله و مبارزه استعمار گران هم ضرورتی امکان نا پذیر بود. کشف سرزمین های بکر و توسعه منافع غرب بی تردید سراسر کشورهای ضعیف را به بوته آزمایش گذاشت از آنجا که آنان قوی و با شیوه های استعماری آشنا بودند، توانستند در مقاطع مختلف تاریخی گاهی متحد و زمانی دشمن هم باشند ولی در غارت منافع دیگر کشورها گوی سبقت را ربوده و دنیای هم را به چالش کشیدند.

۴. نبردهای بی امان ایران و عثمانی بر سر مذهب و راههای تجاری از عصر صفویه تا پایان دوره قاجار دو ویژگی اساسی داشت:

الف. تحریک غرب جهت جلوگیری از اتحاد دو کشور تا تضعیف قوای طرفین. به منظور جلوگیری عثمانی ها از نفوذ به غرب، و عدم تشکیل دولتی مقتدر در آسیا
ب. ضعف دو کشور و ایجاد اختلافات مرزی تا حد تحلیل قوای نظامی طرفین جهت نفوذ خود.

در واقع اگر نپذیریم که ایران و عثمانی در صورت اتحاد به یک قدرت بلامنازعی تبدیل می شدند راه دوری نرفته ایم.

نبرد های بی سرانجام و تهی از خط مشی ثابت و منطقی. هر دو کشور را تا جایی که ضرورت داشت نه تنها ضعیف ساخت بلکه سرانجام فرو پاشی انجامید.

هدف تحقیق

پژوهش حاضر می کوشد تا شیوه برخورد استعمارگران روس و انگلیس را در قبال منافع ملی ایران مورد بررسی قرار داد. بهره کشی از ملت های مختلف، رشد سرمایه داری، فراگیر شدن حوزه

فعالیت و نفوذ غرب در کشورهای مختلف آسیایی ، بخصوص ایران از جمله مهم ترین بحث در این تحقیق است . انگلیسی ها که هم‌اورد آنها روسها و به دیگر سخن حتی افرانسوی ها بودند با همدیگر سر همسری داشتند . رویکرد غیر منطقی قاجار ها در قبال شناخت استعمار غرب و حیرت زدگی دولتمردان ، هدف این تحقیق و تفحص است .

چار چوب تحقیق

تحقیق حاضر روند تحولات سیاست خارجی ایران را در زمان محمد شاه قاجار مورد بررسی فرار می دهد . روابط متقابل ایران و روس در عصر محمد شاه قاجار در فصلی جداگانه مورد بررسی قرار گرفته و به دنبال آن رابطه سیاسی ایران و انگلیس در همان دوره قابل بررسی است . عصر محمد شاه که به دنبال مرگ فتحعلی شاه و ششکست سنگین و ننگین ایران در جنگهای خانمان سوز با روسها شروع شده در واقع عصر التیام زخم ها و یا به عبارتی دوره گذر از بحران بوده ولی در واقع سیاست خشن و توسعه طلبی قدرتهای بزرگ ، امان از دولت قاجار برید و زخمی بر زخمهای پیشین او افزود .

روش تحقیق

شیوه تحقیق در این پایان نامه شیوه تاریخی است . قبل از آغاز تحقیق ، ذهن خویش را از اطلاعات قبلی که ممکن بود در نتیجه اثر نامطلوب بگذارد رها نموده و در واقع با ذهن خالی به سراغ داده ها رفته و به صورت جامع نگر به گردآوری اطلاعات پرداخته ام . در حقیقت بدون نتیجه گیری قبلی به گردآوری تمامی داده های مرتبط با موضوع خود همت گمارده و تنها در مرحله نگارش با استفاده از عقل و تحلیل به جرح و تعدیل داده ها و اطلاعات گردآوری شده پرداخته ام .

نقد و بررسی منابع

در پژوهش حاضر از منابع و سرچشمه های اصلی و ماخذ متعدد استفاده شده از جمله مهمترین سرچشمه های اصلی می توان از این کتاب ها نام برد

ناسخ التواریخ : یکی از کتب منشآت قاجار ، کتاب ناسخ التواریخ تالیف محمد تقی خان لسان الملک متخلص به سپهر است (۱۲۱۶ تا ۱۲۷۴ قمری)

وی مدتی حاکم نهاوند و لرستان بود و زمانی نیز در خدمت فتحعلی شاه و محمد شاه و ناصرالدین شاه به سر برد و به ویژه در عهد ناصری شروع به تالیف کتب زیادی از جمله ناسخ التواریخ کرد .

سپهر در سال ۱۲۵۸ ق شروع به تالیف ناسخ التواریخ کرد . این کتاب در چهار جلد و دو مجلد چندین بار چاپ شده است . پس از مقدمه ای با ذکر سلسله نسب قاجاریه و شرح حال اجداد آغا محمد خان شروع می شود و رویدادهای تاریخی هر پادشاهی را با ذکر وقایع ارائه میدهد این کتاب روابط ایران و کشورهای بیگانه را گاه به تفصیل و گاه خلاصه توضیح می دهد .

روضه الصفای ناصری

تالیف رضا قلی خان هدایت (۱۲۱۵ تا ۱۲۸۸ ق) است. هدایت به دستور ناصرالدین شاه، در سال ۱۲۷۸ ق به سمت معلمی مظفرالدین میرزا ولیعهد برگزیده شد و لقب الله باشی گرفت وی بعدا مدتی ریاست دارالفنون را داشت هدایت با قرار دادن چنین عنوانی بر کتاب خود به نوعی نام کتاب روضه الصفای میر خواند (متوفی ۹۰۳ ق) را احیا کرد .

دو جلد آخر کتاب وی در تاریخ قاجار نوشته شده است . هدایت وقایع عصر قاجار را تا زمان ناصرالدین شاه را دنبال می کند .

تاریخ ایران

سرجان ملکم (۱۷۶۹ - ۱۸۳۲ م) در سال ۱۷۸۱ م پس از گذراندن تحصیلات خود عازم هندوستان شد و در ۱۷۹۱ در حیدر آباد به خدمت کمپانی هند شرقی در آمد . در هندوستان زبان

فارسی را به خوبی فرا گرفت و به زودی به عنوان مترجم فارسی کمپانی برگزیده شد. وی در تحکیم روابط ایران و انگلیس در دربار فتحعلی شاه نقش بسزایی داشت و موفق به انعقاد دو قرارداد بین ایران و انگلیس گردید.

آشنایی و احاطه ملکم به زبان ادبیات و متون قدیمی تاریخ ایران، وی را سرانجام بر آن داشت که کتاب معروفی به نام تاریخ ایران را به رشته تحریر در آورد.

تاریخ ایران در بمبئی در سال ۱۸۷۰ توسط میرزا اسماعیل حیرت ترجمه و چاپ شد. این کتاب در دو جلد است که جلد اول آن تاریخ ایران را از سلسله پیشدادیان و کیانیان آغاز می کند و با سقوط اصفهان به دست افغانه پایان می پذیرد.

در جلد دوم از باب بیستم شکل گرفتن حکومت قاجار را شرح می دهد. باب بیست و یکم در واقع بیشتر متوجه دوره شاهی آغا محمد خان با روی کار آمدن فتحعلی شاه است.

تاریخ ایران

سرپرسی سایکس. وی افسر انگلیسی از هنگ دوم نیزه دار بود. وی سفر به نواحی مشرق ایران را در ۱۸۹۲ م آغاز و در ۱۸۹۴ کنسولگری انگلیس در کرمان را تاسیس کرد. در ۱۸۹۶ برای کمیسیون مرزی نواحی شرق ایران ماموریت یافت در ۱۸۹۹ کنسولگری انگلیس در سیستان را تاسیس کرد و در ۱۹۰۵-۱۹۱۳ میلادی سر کنسول انگلیس در خراسان بود. در ۱۹۱۶ پس از ماموریت های متعدد در ترکستان به ایران آمد و پلیس جنوب را تدارک دید.

تجربیات وی در سفرهای متعدد به مناطق مختلف و کشور ایران انگیزه نوشتن چندین کتاب شد از جمله تاریخ ایران که در دو جلد چاپ شده. کتاب با شرحی درباره اوضاع جغرافیایی ایران و تمدن های قدیم این سرزمین شروع میکند. نویسنده این کتاب بعد از فصل ۴۳ رویدادهای دوره اسلامی را دنبال میکند کتاب ۴۷ فصل دارد نویسنده سرانجام عصر معاصر خویش را مورد بررسی قرار می دهد و کتاب را با چند سالی از سلطنت پهلوی اول به پایان می برد.

فصل دوم تحول سیاسی ایران از آغاز تا مرگ محمد شاه

بخش اول: تشکیل سلسله قاجار

بخش دوم: ایران عصر فتحعلی شاه

بخش سوم: تحولات ایران در دوره محمد شاه

بخش اول تشکیل سلسله ی قاجار

نسب قاجاریه؛ حمله مغول راه ورود بلامانع عده کثیری از افراد ترک و تاتار را به ایران باز کرد و قبایلی که در راه مقاصد چنگیز دست به کشتارهای بی رحمانه و قتل نفوس و غصب اموال مردم شهرها و دهستان های ایران زده بودند ، در سایه قدرت نظامی مغول و سپس در خدمتگزاری به ایلخانان مغول ، بسیاری از دشت ها و دامنه های سبز و خرم کوهستانهای فلات ایران و قفقازیه را برای خود اختیار کردند و در مدت دو قرن حکومت ایلخانان در ایران با نقل و انتقالاتی که در محل سکونت این قبایل داده شد ، نژادهای مختلف ترک تاتار به هم آمیختند و به مناسبت نام محل سکونت و یا مناسبات اجتماعی اصطلاحات و نامهای جدیدی در مورد این قبایل به کار برده شد که از آنجمله ترکمان و اوزبک را می توان نام برد (شمیم : علی اصغر : ایران در دوره سلطنت قاجار قرن ۱۳ و نیمه اول قرن ۴ تهران زریاب ۱۳۷۹ صفحه ۱۸).

ترکمان های آق قویونلو که در آذربایجان مدتی حکومت کردند و می توان گفت که پایه اصلی نیروی صفویه را در اوایل کار بنا نهادند ، نام خود را به دسته ای از ترکمانان دادند که چند قرن بعد، با عنوان قاجاریه در عرصه سیاست ایران ظاهر شدند و اگر قاجاریه را نتوانیم به علت طول زمان از باز ماندگان ترکمانان آق قویونلو بدانیم ، باز این نکته مسلم است که قاجاریه به ترکمان بودن خود مباهات میکردند (همان کتاب ، صفحه ۱۹).

قاجاریه طایفه ای هستند اصلاً از نژاد مغول و ظاهراً از قبایلی باشند که همراه کشور گشایان تاتار در عهد چنگیز و اخلاف او از مغولستان به بلاد اسلامی در آمده و در قسمت بین شام و ایران و مخصوصاً در حدود ارمنستان مقیم شده بودند . در زمان تشکیل دولت صفوی ، یا در ایام قیام شاه

اسماعیل اول، قاجاریه را از محل اصلی خود هجرت داد و ایشان را به محل مختلف فرستاد تا از آنان در مقابل ایلات مهاجم دیگر، سدی تشکیل دهد.

دسته ای را در قراباغ در مقابل لگزیان سکونت داد، جمعی را برای جلوگیری ترکمانان به گرگان و استرآباد روانه نمود و عده ای را هم به مرو به جلوی ازبکان فرستاد (پیرنیا، حسن اقبال آشتیانی عباس تهران انتشارات سمیر ۱۳۸۴ صفحه ۸۶۸).

بزرگان قاجار با پیروی از دو اصل سعی کردند که نسبت خود را به مغولان برسانند، یکی از دو اصل، (قانون ترکان) است از پیشین زمان بر این بود که چون طایفه ای به جلالت و جلالت مامور شدند بسیاری از مردان خود را بدان طایفه ملحق ساخته بنام ایشان معروف می گشتند.

اصل دیگر نسب سازی برخی سلسله های ایرانی است پس از حمله اعراب اکثر نسب خود را به پادشاهان پیش از اسلام می رساندند و شاهان بعد از مغول نیز غالباً به چنگیز و اولاد وی انتساب می جستند (ورهام، غلامرضا، نظام سیاسی و سازمان های اجتماعی ایران در عصر قاجار. تهران، ۱۳۸۵ صفحه ۳۷)

همه تاریخ نویسان که تاریخ قاجاریه را نوشته اند ایشان را از خاندان مغول دانسته اند، اما به هیچ گونه سند کتبی اشاره نکرده اند و این امر نشانگر آن است که تنها به گفته سرکردگان این طایفه عمل کرده اند.

از این رو قاجار را اولاد قاجار نویان پسر (سر طاق ابن سابونیان ابن جلایر بن نیرون) یک تن از نوئیان درگاه سرهنگ هلاکو خان دانسته اند که به گفته این نسبت سست است و به هیچ وجه درست در نمی آید (نفیسی، سعید، تاریخ اجتماعی ایران در دوره معاصر تهران انتشارات بنیاد ۱۳۴۴ صفحه ۱۹).

ایل قاجاریه در دوران پادشاهی صفویه غالباً به تعهداتی که درباره حفظ سرحدات ایران داشتند عمل می کردند و نسبت به دربار صفویه وفادار بودند و در این دوره نهضت یا شورش که جنبه قیام علیه دولت مرکزی ایران داشته باشند از این ایل دیده نشد و در اکثر جنگهای بزرگ در این